

RESURSSAMLING MIK OCH VALET 2022

SKOLBIBLIOTEK

.....

Vi vill stärka medie- och informationskunnigheten (MIK) hos alla i Sverige.

Vår världsbild formas till stor del via medier. Därför är det grundläggande att alla kan **hantera och förstå medier och information.**

Alla människor i Sverige behöver ha **tillgång till** tillförlitlig information. Vi behöver kunskap om var denna information står att finna. Vidare behöver var och en av oss kunna **sortera, värdera och kritiskt granska** de budskap vi möter i olika medier och sammanhang.

Vi behöver känna till hur vi **själva kan uttrycka oss och skapa information.**

Vi behöver alla – oavsett ålder och tidigare förkunskaper – vara medie- och informationskunniga för att kunna göra informerade val.

I dag är vi många aktörer i samhället som tillsammans är aktiva i den viktiga uppgiften att stärka människors förmåga att hantera och förstå medier och information.

Nätverket MIK Sverige samlar 22 myndigheter och nationella organisationer, som omfattar flera olika kompetensområden. Tillsammans vill vi stötta alla som är involverade i arbetet med att stärka demokratin.

2022 är valår i Sverige. Detta förstärker behovet av MIK. I det här paketet har vi samlat aktuella lärresurser om MIK i relation till riksdagsvalet – från MIK Sveriges kunskapsbank. Paketet riktar sig till skolbibliotekarier.

#informeratval

Hur kan jag koppla skolvalet till mitt uppdrag inom medie- och informationskunnighet?

MIK-området har koppling till läroplanerna

”Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.”

Ur skolans uppdrag i Lgr11, Gy11, Läroplan för grundskolan.

”För att kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt behöver eleverna utveckla förmågan att finna, tillägna sig och använda ny kunskap. Eleverna ska träna sig att tänka kritiskt, att granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.”

Ur gymnasieskolans uppdrag GySär13.

LEKTIONSMATERIAL

Det fria ordet

Vad: Videolektioner från UR.

<https://urplay.se/program/225075-fria-ordets-dag-yttrandefrihet-och-kallkritik>

Målgrupp: Åk 4–6.

Nyckelord: Demokrati, yttrandefrihet, journalistik, röstprocess, källkritik, sociala medier, krig, Ukraina, Syrien.

Förberedelsetid: Ca 10 minuter – alla elever behöver en röd och en grön röstlapp.

I denna serie går man igenom begrepp som yttrandefrihet, journalistik, demokrati och hur man ska förhålla sig källkritiskt till det vi ser på sociala medier. Avsnitten är ca 40 minuter långa och serien har två avsnitt med ungefär samma innehåll, andra avsnittet har speciellt fokus på kriget i Ukraina.

Fortsatt övning: Låt eleverna samla påståenden och nyheter de får upp i sina egna sociala medier under en vecka. På lektionstid får eleverna sedan undersöka dessa med tipsen de fått i serien.

Prata politik

Vad: Metodmaterial om demokrati med övningar från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

<https://www.mucf.se/publikationer/prata-politik>

Målgrupp: Åk 7–gy.

Nyckelord: Politik, källkritisk granskning, vinklad media, propaganda, demokratiska samtal, debatt, riksdag, bjuda in partier till skolan, sociala medier.

Förberedelsetid: Lästid för övningar ca 1 timme. Lästid för hela materialet 2–4 timmar. Förberedelse för att bjuda in partier tillkommer.

I detta material om 100 sidor finns en rad övningar att utföra. Materialets första del på ca 40 sidor innehåller bakgrund och stöd för hur man som skola kan bjuda in politiska partier. I den mittersta delen hittar ni ett övningspaket där eleverna får frågeställningar kring politik, diskutera värderingar och utföra ett flertal källkritiska granskningar av t.ex. partiets eget material och sociala medier. De flesta övningar går att genomföra även utan att kontakta politiska partier. I den sista delen av materialet hittar ni olika metoder för att följa upp era lektioner med eleverna.

Fortsatt övning: Låt eleverna samla ihop politiskt innehåll från sina egna sociala medier och nyhetskällor och analysera dessa med de källkritiska principer som finns i materialet.

Prata demokrati för gymnasiesärskolan

Vad: Metodmaterial om demokrati och skolval från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

<https://www.mucf.se/publikationer/prata-demokrati-i-gymnasiesarskolan>

Målgrupp: Gymnasiesärskolan.

Nyckelord: Demokrati, skolval, källkritisk granskning, sociala medier, demokratiska samtal, propaganda.

Förberedelsetid: Lästid för övningar ca 1–2 timmar. Lästid för hela materialet ca 3–4 timmar.

I detta material om ca 150 sidor finns en rad olika övningar att utföra. Dels undervisningsexempel, dels konkreta anpassade övningar inför och under ett skolval. I senare delen av materialet finns också förslag på filmer, böcker och fortbildning för pedagoger.

Propaganda och bilders makt

Vad: Lektionspaket från Statens medieråd.

<https://www.statensmedierad.se/pedagogiska-verktyg/tips-till-pedagoger/propaganda-och-bilders-makt>

Målgrupp: Åk 7–gy.

Nyckelord: Propaganda, demokrati, bildanalys, källkritik, diktatur.

Förberedelsetid: Ca 1 timme att läsa igenom lektion och manus.

Tre lektioner med powerpoints och pedagogmanus kring hur bilder och rörligt material kan påverka oss.

Fortsatt övning: Låt eleverna själva vara de som sprider propaganda, antingen genom spelet *Bad News Game* eller *Harmony Square*. Se filmerna från serierna: *Har jag något val?* eller *Källkoll – Kriget i Ukraina från UR*.

Demokrati och samhälle

Vad: Lektionstips från Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM).

<https://www.spsm.se/laromedel/inspiration-amnesomraden/demokrati-och-samhalle/>

Målgrupp: Grundsärskolan.

Nyckelord: Demokrati, källkritik, propaganda, grundlagar, censur, yttrandefrihet, klassråd.

Förberedelsetid: Ca 10–30 minuter per lektion för läsning och utskrifter.

Material: Klossar eller liknande som röstmaterial och en röstlåda. Vissa lektioner använder sig av läromedlet *Luna kollar källan* <https://webbutiken.spsm.se/luna-kollar-kallan-1/>

*Tretton olika lektioner som går igenom demokrati, källkritik och valprocesser genom till exempel tipsrundor, klassråd och valövningar. Flera av lektionerna använder sig av serien *Så funkar Sverige* från UR.*

RESURSER – TIDNINGAR, SPEL OCH DATABASER

Alla väljare

Vad: Webbplats om politik på lätt svenska från 8 sidor.

https://8sidor.se/kategori/alla-valjare/

Målgrupp: Åk 7–gy.

Nyckelord: Demokrati, nyheter, val, politik, partier, röstprocess.

I denna webbaserade tidning kommer nyheter om valet på lätt svenska.

Det finns även videos om hur valprocessen går till.

Extra material och fortsatt övning: Boken: *Dags att rösta – valskola*. Gratis bok du kan ladda ner <https://8sidor.se/sverige/2022/02/8-sidors-bok-om-valet/> Till boken finns också fördjupande frågeställningar <https://mtm.se/lektioner/handledning-till-8-sidors-bok-dags-att-rosta--valskola-2022/>

Bad News Game

Vad: Webbaserat spel. Finns på svenska och engelska.

https://badnewsgame.se/#intro

Målgrupp: Åk 7–gy.

Nyckelord: Propaganda, sociala medier.

Material: Informationsblad om spelet <https://badnewsgame.se/#intro>

I detta Twitter-liknande spel ska eleverna samla ihop så många följare som möjligt genom att bemästra en rad olika metoder som används inom propaganda.

Harmony Square

Vad: Webbaserat spel på engelska.

https://harmonysquare.game/en

Målgrupp: Åk 9–gy.

Nyckelord: Propaganda, sociala medier, desinformation, diktatur.

Här blir spelaren anställd som chef för desinformation i den pittoreska staden Harmony Square. Här ska man upptäcka en rad olika manipulationstekniker som används i politiskt syfte. Under spelets gång ska man också samla så många likes som möjligt.

Nyhetsvärderaren

Vad: Webbaserat test om nyheters trovärdighet.

<https://nyhetsvarderaren.se/>

Målgrupp: Åk 7–gy.

Nyckelord: Vinklad media, källgranskning, nyheter, sociala medier, kriget i Ukraina.

Material: Fördjupningsdel och lärarhandledning där man som pedagog kan anpassa testet med egna nyheter.

<https://nyhetsvarderaren.se/undervisa-med-nyhetsvarderaren/>

De har även ett specialutformat material om kriget i Ukraina. <https://nyhetsvarderaren.se/ukraina/>

Eleverna utvärderar ett antal nyhetsrubriker utifrån hur trovärdiga de är. De uppmuntras också att använda sig av källkritik och söka information om rubrikerna.

.....

FILMER

Så funkar Sverige

Vad: Korta videos om begrepp som demokrati och källkritik från UR.

<https://urplay.se/program/202391-sa-funkar-sverige-politik?autostart=true>

Målgrupp: Åk 4–6.

Nyckelord: Demokrati, lagar, grundlagar, yttrandefrihet, källkritik, röstprocess, val.

.....

Källkoll – Kriget i Ukraina

Vad: Korta filmer om källkritik och propaganda med fokus på kriget.

<https://urplay.se/serie/227152-kallkoll-kriget-i-ukraina>

Målgrupp: Åk 7–9 (men kan även användas av gymnasiet).

Nyckelord: Källkritik, propaganda, kriget i Ukraina, desinformation, konspirationer, sociala medier, filterbubblor.

Material: Lärarhandledning med hela lektioner utifrån materialet:

<https://urplay.se/serie/227152-kallkoll-kriget-i-ukraina/extra>

Orka plugga – Källkritik

Vad: Korta videos om till exempel källkritik, yttrandefrihet, informationssökning och demokrati från UR.

<https://urplay.se/program/226086-orka-plugga-kallkritik-och-demokrati>

Målgrupp: Åk 7–9 .

Nyckelord: Demokrati, källkritik, informationssökning, nyheter, bildanalys, sociala medier.

INFORMATIONSSÖKNING

SOCIALA MEDIER

NYHETER

KÄLLKRITIK

VALPÅVERKAN

BILDANALYS

DEMOKRATI

.....

Har jag något val?

Vad: Fem ca 15 min långa avsnitt om val, opinion, källkritik, sociala medier och propaganda. Från UR.

<https://urplay.se/program/205990-har-jag-nagot-val-usa-valet-och-sociala-medier>

Målgrupp: 7–gy.

Nyckelord: Demokrati, källkritik, sociala medier, val, opinion, propaganda, valpåverkan.

Material: Arbetsblad för hur du kan arbeta med materialet under fliken pedagogiskt material.

<https://urplay.se/program/205990-har-jag-nagot-val-usa-valet-och-sociala-medier>

OPINION

VALPÅVERKAN

PROPAGANDA

VAL

DEMOKRATI

SOCIALA MEDIER

KÄLLKRITIK

.....

NÄTVERKET MIK SVERIGE:

Digidelnätverket

Filmpedagogerna Folkets Bio

Folkbildningsrådet

Föreningen Filmregionerna

Internetstiftelsen

Konsumentverket

Kungliga biblioteket

Mediekompass – TU

Myndigheten för press, radio och tv

Myndigheten för psykologiskt försvar

Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten för ungdoms- och civillsamhällsfrågor

Nordicom

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Statens medieråd

Skolverket

Svensk biblioteksförning

Svenska Filminstitutet

Sveriges Kommuner och Regioner

Sveriges Museer

Sveriges Utbildningsradio

Ung Media Sverige